

BESLUT
2014-06-02

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 24 februari 2014 -
Gruppen för utländska studerande

Saken

Rätt till svenskt studiestöd för EU-
medborgare

Nämndens beslut

Nämnden avslår överklagandet.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN, som är medborgare i Ungern, ansökte om studiemedel för grundskolestudier under vårterminen 2014. Hon uppgav att hon kom till Sverige i april 2012 och att hon sedan september 2013 är sammanboende med en annan EU-medborgare men att paret inte kommer att bo tillsammans under studietiden. Hon redogjorde även för tid då hon studerat och varit registrerad som arbetssökande.

CSN avslog NNs ansökan med motiveringen att hon inte är svensk medborgare och inte uppfyllde villkoren för studiemedel enligt bestämmelserna om grundläggande rätt till svenskt studiestöd eller enligt EU-rätten.

NN överklagade beslutet den 4 mars 2014 och anförde i huvudsak att hennes mamma arbetar i Sverige och är etablerad i det svenska samhället. Hon tillade att hon själv bott i Sverige i nästan två år och anser att hon är etablerad i samhället.

CSN överlämnade ärendet den 18 mars 2014 och anförde bl.a. följande i ett yttrande. NN kom enligt ansökan till Sverige i april 2012 och har sedan maj 2011 en registrering av uppehållsrätt som anhörig till EU-medborgare. Sedan september 2013 sammanlever hon med en ungersk medborgare och paret är numera gifta. NN har ännu inte varaktig anknytning till Sverige eftersom hon inte uppfyller något av villkoren om två års förvärvsarbete eller sammanboende. Varken NN eller hennes make redovisar något arbetet i Sverige. Hon kan därför inte se som migrerande arbetstgare eller anhörig till migrerande arbetstgare. NN har inte lämnat några

uppgifter som tyder på att hennes familjerelation till maken har upphört, dvs. att de inte ska fortsätta vara gifta. I ansökan har hon enbart lämnat uppgifter om sin man. Några uppgifter om mamman har inte lämnats och heller inte att hon skulle vara ekonomiskt försörjningsberoende av mamman. CSN anser att NN inte kan härleda rättigheter som barn till migrerande arbetstagare enligt EU-rätten.

NN har beretts tillfälle att komma in med synpunkter på CSN:s yttrande men inte hörts av.

Författningsbestämmelser m.m.

Av 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) framgår att studiemedel får lämnas också till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, samt
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i punkten 1 gäller inte för medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716) som fått en varaktig anknytning till Sverige. Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i punkten 1 inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

Enligt 1 kap. 4 § studiestödslagen ska utländska medborgare jämföras med svenska medborgare om de på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EU-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),
eller
3. avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer.

Första stycket gäller även familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § första stycket utlänningslagen (2005:716) till sådana utländska medborgare. Detsamma gäller sådana familjemedlemmar till svenska medborgare som avses i 3 a kap. 2 § andra stycket utlänningslagen, om den svenska medborgaren är anställd eller egenföretagare här i landet.

Av 1 kap. 5 § samma lag framgår att utländska medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige ska jämföras med svenska medborgare.

Prövning enligt EU-rätten görs utifrån fördraget om europeiska unionens funktionssätt (FEUF), förordning (EU) nr 492/2011, direktiv 2004/38 samt praxis från EU-domstolen. För att en utländsk medborgare ska jämföras med svensk medborgare när det gäller rätt till studiestöd krävs att han eller hon är arbetstagare i Sverige eller bedriver beskattningsbar verksamhet i Sverige som egenföretagare. Arbetet eller verksamheten ska ha haft en viss varaktighet och dessutom ha vara av tillräcklig omfattning. Den som inte längre är arbetstagare eller egenföretagare i Sverige kan jämföras med svensk medborgare om de planerade studierna avser en vidareutbildning inom det egna yrkesområdet. Vidare framgår att barn, maka, make eller sambo till migrerande arbetstagare eller egenföretagare i Sverige ska jämföras med svenska medborgare.

Av 6 § CSNFS 2006:7 framgår att den studerande för att på grund av förvärvsarbete uppfylla villkoret om en varaktig anknytning, efter den senaste inresan till Sverige i syfte att bosätta sig här ska

1. ha vistats i landet under en sammanhängande tid om minst två år, och
2. under vistelsen ha förvärvsarbetat i landet minst två år, på minst halvtid.

Av 8 § CSNFS 2006:7 framgår att den studerande för att på grund av sammanboende uppfylla villkoret om varaktig anknytning, efter den senaste inresan till Sverige i syfte att bosätta sig här ska

1. ha vistats i landet under en sammanhängande tid om minst två år, och
2. sedan minst två år vara sambo eller gift och sammanboende med en svensk medborgare eller en person som uppfyller förutsättningarna för rätt till studiestöd i 2 kap. 4 § andra–fjärde styckena eller 3 kap. 4 § andra–fjärde styckena studiestödslagen (1999:1395).

Av 6 kap. 1 – 2 §§ äktenskapsbalken framgår att makar, efter förmåga, ska bidra till det underhåll som behövs för att deras gemensamma och personliga behov ska tillgodoses. Om det som den ena maken ska bidra med inte räcker till för den makens personliga behov eller för de betalningar som den maken annars ombesörjer för familjens underhåll, ska – enligt samma bestämmelser – den andra maken skjuta till de pengar som behövs.

Nämndens bedömning

NN är EU-medborgare och bosatt i Sverige. Hon kan få svenskt studiestöd

- på grund av permanent uppehållsrätt, vilket innebär att hon ska ha vistats lagligt i Sverige utan avbrott i fem år, eller beviljat permanent uppehållstillstånd
- på grund av uppehållsrätt och varaktig anknytning genom arbete eller sammanboende, eller
- på grund av särskilda skäl till undantag.

NN har inte permanent uppehållstillstånd eller permanent uppehållsrätt och uppfyller inte förutsättningarna för uppehållsrätt tillsammans med varaktig anknytning eller samhällsintegration i Sverige för att kunna beviljas studiestöd. Det har heller inte framkommit särskilda skäl till undantag.

Fråga är då om NN kan härleda rätt till svenskt studiestöd från 1 kap. 4 § studiestödslagen.

Av utredningen i ärendet är klarlagt att NN, i maj 2011, fick en registrering av uppehållsrätt som anhörig till EU-medborgare samt att NN då var 19 år gammal och att det därefter dröjde till april 2012 innan hon flyttade till Sverige. NN har uppgett att hon sedan september 2013 är sammanboende med en EU-medborgare och det har framkommit att de numera är gifta. I överklagandet har NN åberopat sina mammas integration i Sverige. Det faktum att det saknas bevisning för att NN är beroende av en förälder för sin försörjning, i förening med reglerna i äktenskapsbalken om makars inbördes försörjningsskyldighet, medför enligt nämndens mening att NN inte är ett

försörjningsberoende barn. NN kan därmed inte härleda någon rätt till svenskt studiestöd utifrån sin mammas eventuella ställning som migrerande arbetstagare i Sverige. Vidare kan konstateras att varken NN eller hennes make arbetar i Sverige. Hon kan därför heller inte själv ses som migrerande arbetstagare eller maka till migrerande arbetstagare. Överklagandet ska därför avslås.

Hans Göran Åhgren

Cecilia Hedenström

Beslut har fattats av Charlotte Waas, ordförande i nämnden, Hans Göran Åhgren, direktör, samt ledamöterna Johan Borre, Hans Eklund, Eva Gullfeldt, Mikael Herjevik och Birgitta Åkerman

Föredragande: Cecilia Hedenström

Kopia till CSN
Kopia till CSN, Rättsavdelningen
Utbildningsdepartementet